

A nemnövekedés ideológiája

dr. Rigó Mihály
ny. mérnök

„A pénz nagyon jó szolga, de nagyon rossz úr.”
„Ha valaki azt hiszi, hogy egy véges világban létezhet végtelen növekedés,
az őrült, vagy közgazdász.”

Kenneth E. Boulding

Anyone who believes exponential
growth can go on forever in a finite
world is either a madman or an
economist.

— Kenneth E. Boulding —

Megjelent

magyarul is Serge Latouche „A Nemnövekedés diszkrét bája” című könyve.
(Savaria University Press, Szombathely, 2011.)

Pontosabban: már 10 évvel ezelőtt jelent meg Franciaországban, de szinte nulla a hatása, főleg itthon.

Mivel hatalmas érdekeket sért, sorsa tipikus, sorsa az elhallgatás.

Nagyon kifejező maga a borító a kétféle – fekete és zöld, egymást kizáró - világgal, az egyikből a másikba való eljutás keresésével, a jelzőtábla szerinti visszafordulással! Tulajdonképpen erről szól a könyv.

Mi a lényeg?

Van egy ember, aki a mai helyzeten kezdett el gondolkodni.

<http://sesvaugelas.webnode.fr/news/quest-ce-quest-de-la-decroissance/>

Mi a mai helyzet?

Elsősorban az előbbi képen látható irtatlan mennyiségű szemét, melynek kupacára ült a ma gondolkodója! Ez a gondolkodó látja a dühödtt, értelmetlen „fogyasztást”.

Látja, hogy az előbbihez elfogyasztjuk, **megesszük a Földet is**, tehát az ár nagyon nagy!

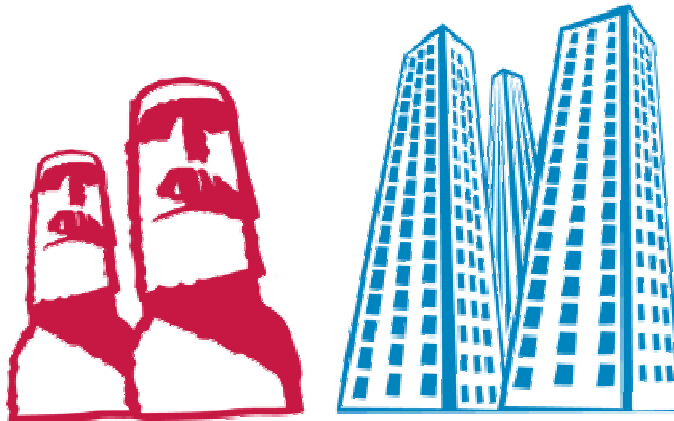

Látja, hogy a fő mozgatóerő, a valódi egyetlen ok, a kiváltó, a profit szakadatlan növelése, növekedése néhány kiváltságosnál!

<http://www.actu-environnement.com/ae/news/ocde-fiscalite-environnementale-taxe-pollution-10339.php4>

Hová juthatunk?

<http://www.casseursdepub.org/index.php?menu=campagnes&sousmenu=2003decroi>

A bal oldali, piros szobrok a Húsvét-szigeti szobrok jelképei.

„A Húsvét-sziget ... a Csendes-óceán délkeleti részén, ... a Baktérítőtől délre található sziget. Néprajzilag Polinézia része, nemzetközi jogilag Chile tartománya 1888 óta.

A Húsvét-sziget főleg a mintegy 900 fennmaradt monumentális kőszobor ... révén híres.”

<https://hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%BAsv%C3%A9t-sziget>

A Húsvét-sziget, mint modell, az önpusztító civilizáció modellje!

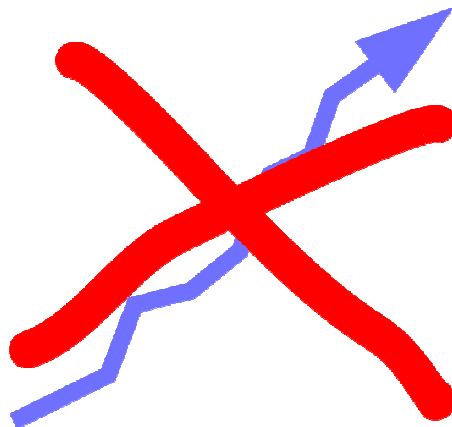
"Kicsik, szikarak, félénkek és nyomorúságosak" - írta a szigetlakókról Cook kapitány az 1774-es látogatása alkalmával. Egy tökéletesen letarolt szigeten éltek, ahol a növények és az állatok szinte teljesen kipusztultak. Pedig az odaérkező telepeseket dús pálmaerdők és gazdag állatvilág fogadta, minden adott volt tehát, hogy egy földi paradicsomot alakítsanak ki, és kezdetben ez sikerült is nekik. Elkezdtek természeteni a magukkal hozott növényeket, illetve tenyésztették a szintén magukkal hozott csirkéket, de jól megépített kenuikkal halásztak és a helyi madarakra is vadásztak. A kedvező adottságoknak és a békés életnek köszönhetően a népesség is növekedésnek indult, és hamarosan elérték a hétezer főt (más források szerint viszont akár húszezren is lehettek), ám **a sziget erőforrásai** nagyjából kétezer fő hosszú távú eltartására voltak elegendők. Így nem nehéz belátni, hogy **néhány száz év alatt teljesen felélték az erőforrásaikat**. A legnagyobb problémát az okozta, hogy szinte az egész civilizáció a fára épült: fűtöttek vele, kenukat készítettek belőle,

felhasználták a moaik szállításához, a halottak hamvasztásához, az építkezéshez és a kötélfonáshoz, sok fát pedig azért vágta ki, hogy a helyükön termőföldeket alakítsanak ki. Ennek az lett az eredménye, hogy **a 15. századra kipusztították az összes erdőt**. Ez persze maga után vonta az állatvilág pusztulását is, új kenek híján pedig halászni sem tudtak, **ami olyan fokú éhínséghez vezetett, hogy megjelent a kannibalizmus**. A régészek nemcsak a temetkezési helyeken találtak **emberi csontokat, hanem a szemétdombokon is a többi ételmaradék között**. A vastagabbakon jól látható, hogy a velőt elfogyasztották belőlük. Az éhínséget lázadások és polgárháborúk kísérték, amik tovább tizedelték a lakosságot. Ennek az lett az eredménye, hogy a 17. századra kétezer főre esett vissza a lakosság, ám **ekkorra már annyira kimerítették a sziget erőforrásait, hogy lehetetlen volt visszafordítani a folyamatot. Ennek köszönhető, hogy sokak szemében a természet túlzott kizsákmányolásának a szimbólumává vált ez a civilizáció.**"

<http://www.life.hu/horoszkop/20130522-ezoteria-es-misztikum-a-husvetsziget-rejtelyes-civilizacioja.html>

A rajz jobb oldala egyértelműen korunk jellemzőit a felhőkarcolókat mutatja. Nagy a hasonlóság!

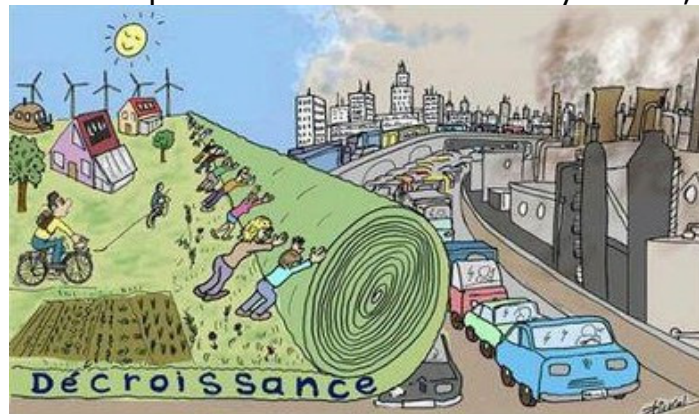
Mi gondolkodó ember javaslata?

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:D%C3%A9croissance.svg>

A kék vonal egy felfelé törekvő vonala valamely gazdasági mutatóknak! A piros „X” pedig ennek az elvetése, eldobása.

Javasolja továbbá a visszalépést az emberhez méltó környezethez, világhoz:

<http://radi.ms/serge-latouche-ideologist-of-degrowth/>

http://nemnovekedes.net/?page_id=25

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:D%C3%A9croissance.svg>

Közelítés egy Origo-s interjú segítségével

A könnyebb megértés érdekében az előbbi rajzos bevezetést interjúkkal folytatom.

„Kevesebbet dolgozunk, kevesebbet utazunk, kevesebb tárgyat használunk, de azok hosszabb ideig működnek majd, a ma ismert pénz pedig eltűnik az életünkéből - ilyen lesz a nem túl távoli jövő, ha megvalósul Serge Latouche francia közgazdász **növekedés nélküli gazdasága**. Latouche az [origo]-nak azt mondta, fel kell számolni a kapitalizmust, mert az jelenlegi formájában nem tartható fent, de ez nem azt jelenti, hogy visszatérünk a kőkorszakba.”

„- Növekedés nélküli gazdaság - az ön által kidolgozott elmélet szerint ez a jövő. De hogyan fog kinézni a növekedésmentes társadalom? Kis helyi közösségekben termelgetjük az élelmiszert, ruhát szövünk magunknak, és soha nem utazunk sehova? Nagyjából egy ilyen világ képe rajzolódik ki a könyvéből.

- Egyelőre még nem tudjuk, milyen is lesz pontosan a növekedés nélküli társadalom. **Az biztos, hogy a jelenlegi folyamatos növekedésre alapozott rendszerrel szakítani kell, mert ez nem fenntartható.** Az is biztos, hogy az a társadalom sokkal lokálisabb lesz, kisebb méretű vállalatok lesznek, kevesebb hulladékot fogunk termelni. Kevesebbet is fogunk utazni, mivel nem lesz elég kőolaj. De azért sem fogunk nagy távolságokra utazni, mert a kis helyi közösségek miatt nem lesz szükségünk arra, hogy rövid időn belül sok helyre eljussunk. A helyi termelés miatt pedig szállítani is kevesebbet kell majd.

- Akkor ez maga lesz a kőkorszak.

- Nem, ez nem azt jelenti, hogy kőkorszaki körülmények között fogunk élni, az a rendszer is lehet majd nagyon szofisztikált (=kifinomult, választékos-RM), de minden kisebb méretű lesz, és mindenből kevesebb lesz. **Vagyis kevesebb haszontalan, de több jobb minőségű dolog vesz majd minket körül.**

- Könyvében azt írja, hogy ebben a növekedés nélküli rendszerben nagyobb lesz a foglalkoztatottak aránya. **Hogyan valósul meg, hogy egy kevesebbet termelő és fogyasztó rendszerben többen dolgoznak, mint most?** Ezek szerint szinte mindenki dolgozni fog, de naponta csak néhány órát?

- Kevesebbet fogunk dolgozni, másképpen, és megosztjuk a munkát. **Jelenleg mindenki egyre többet dolgozik, ami jelentős stresszt okoz, miközben egyre nagyobb a munkanélküliség. Ezt meg kell változtatni. A nemnövekedés koncepciója szerint kevesebbet dolgozunk, hogy értékesebb életet élhessünk.**

- A könyvében az ökoszocializmust említi, mint a jelenlegi rendszer lehetséges alternatíváját. Miért nem elég a környezettudatos ökokapitalizmus? Szépen, fokozatosan minden vállalat elkezdené beépíteni a kiadásaiba a külső gazdasági hatások költségeit, a termékeik egyre drágábbak lennének, mi pedig kénytelenek lennénk egy kicsit kevesebbet fogyasztani.

- Ne kerülgessük a forró kását! **A kapitalizmussal szakítani kell, mert egyszerűen, amire épül, a folyamatos felhalmozás logikája, hosszú távon nem tartható. Amikor arról beszélek, hogy ki kell lábalni a kapitalizmusból, akkor nem arra gondolok, hogy teljesen meg kell szüntetni a piacokat, a**

pénzt, vagy mindent államosítani kell. Amit fel kell számolni, az a kapitalizmus szelleme. Megértem, hogy vannak negatív jelentései a szocializmusnak Magyarországon, ezt el is kerülhetnénk azzal, hogy ökodemokráciáról beszélünk. Olyan azonban, hogy ökokapitalizmus, biztos nincs. Azzal még mindig megőriznénk azt a logikát, hogy a természeti erőforrásokat termékekké alakítjuk, miközben tönkretesszük a környezetet. **Hiába adunk el környezettudatos termékeket, attól még a logika ugyanaz marad, hogy adjunk el egyre többet. Hiába adunk el környezetkímélő autókat, ha abból is egyre többet adunk el, az ugyanúgy növelni fogja a rombolást.** Amikor azt mondják, hogy zöldkapitalizmus, akkor éppen át akarnak verni. Olyan egyszerűen nem létezik.

A nemnövekedés társadalma - a mennyiség helyett a minőség a fontos.

- Hogyan működne az ön által felvetett bioregionális pénzrendszer, illetve a regionális monetáris rendszerek?

- A legjobb és legideálisabb megoldás az lenne, ha át lehetne alakítani az egész bankrendszert, és születtek is biztató kezdeményezések, mint például a kooperatív bankok Franciaországban, de a kezdeti biztató működés után mindig visszaalakultak hagyományos működésű bankokká. Jó lenne, ha a klasszikus bankrendszert át lehetne alakítani regionális, kooperatív bankrendszerré. **Nagyon szeretem azt a mondást, hogy a pénz nagyon jó szolgál, de nagyon rossz úr.** A pénz közjóság, ezért nem lenne szabad olyan felügyelőre bízni, mint a jelenlegi pénzügyi közvetítői rendszer.

- Azt írja a könyvében, hogy a fogyasztói társadalom rákfenéje a reklám, a hitelezés és a termékek rövid élettartama. Ez azt jelenti, hogy a növekedés nélküli világában az első kettő nem létezne, a terméket pedig a lehető leghosszabb élettartammal terveznék?

- A termékek hosszabb élettartamának megvalósítása valóban az egyik legfontosabb dolog nemcsak ökológiai szempontból, hanem az állampolgárok iránti tiszteletből is. **Semmi értelme annak, hogy 2-3 évente lecseréljük a használati tárgyainkat. Technológiailag kivitelezhető lenne, hogy egy mosógépet egy generáció használjon végig.** A hitelezést nem lehet egyik pillanatról a másikra megszüntetni, de mindenképpen vissza kell szorítani a mértékét. A reklámokban a hangsúlyt pedig az eladásösztönzés helyett az információátadásra kell helyezni, és szabályozni kellene, hogy a cégek, mondjuk, csak az árbevételük egy százalékát költhetik marketingre. Teljesen fölösleges globális reklámokra költeni: minek üdítőt reklámozni egy olyan embernek, aki finom helyi bort ihat?

- **Ön szerint mikor omlik össze a világgazdaság, ha nem terjed el a növekedéstagadó filozófia?**

- **A rendszer nem egyik pillanatról a másikra fog összeomlani, ez az összeomlás azonban már elkezdődött.** De nálam felkészültebb szakértők már sokszor megbecsülték ezt az időpontot. Az olyan jelentések mint a Római Klub harmadik jelentése, a Pentagon jelentései vagy a Bilderberg-csoport már adott előrejelzést a globális problémák kumulálódásának lehetséges időpontjáról, amit nagyjából 2030 és 2070 közé tesznek. Én 2050-et mondanék. A biológiai sokszínűség csökkenése, a klímaváltozás és ennek következményei, mint például az éhezés, vagy

a környezeti katasztrófák fokozatosan rágják szét a rendszert. **Tehát mindenképpen eljutunk valamiféle nemnövekedéshez, a kérdés az, hogy tudatosan és békés úton felkészülünk-e erre, vagy kaotikusan, beláthatatlan következményekkel érünk el odáig.**"

Részletek a Latouche-könyv egy egyetemi kritikájából

Egy egyetemi ember által megfogalmazott kritikát idézek a továbbiakban.

Az olvasó megismerheti Latouche fő elveit, megoldási javaslatait, és a kritikus érveit is.

<http://kovasz.uni-corvinus.hu/2012/kuslits.pdf>

„Abban a rémisztően kiváltságos helyzetben vagyunk, hogy egészen közélről figyelhetjük civilizációnk összeomlását.” Serge Latouche ezzel a mondattal kezdi A nemnövekedés diszkrét (=tapintatos, visszafogott, bizalmas-RM) bája című könyvének magyar kiadásához írt előszavát.

„Míg a Római Klub által 1972- ben kiadott A növekedés határai még jó néhány forgatókönyvet felvázolva, jövőbeni lehetőségként mutatta be a társadalmi és gazdasági összeomlást, ma – nyugodtan mondhatjuk – **elvesztegetett negyven évvel a hátunk mögött**, nagyon is indokolt Latouche radikális felütése.”

„A nemnövekedés diszkrét bája tudományos alapokon ugyan, de végső soron politikai kiáltványként próbál eligazítást adni egy **zsugorodó gazdaság**hoz vezető úton. **Latouche felfogása szerint nem az a kérdés, hogy lesz-e zsugorodás, hanem az, hogy az emberiség miként képes alkalmazkodni ehhez a tényhez.** A növekedés vége vajon a fogyasztói kultúrából egy emberibb világba vagy egy kaotikus és gyors összeomlásba vezet minket?”

„Latouche könyve elején meglepően **élesen kritizálja a fenntartható fejlődés fogalmát** és szigorúan elhatárolja tőle a nemnövekedést. Mint írja, a fenntartható fejlődés kifejezés legalábbis lejáratódott, nem kis részben azért, mert eleve **kompromisszum eredményeként jött létre.** Olyan sokféle értelmezése lehetséges, ami, ahelyett hogy a változtatást segítené elő, **könnyedén használható a régi, pusztuló rendszer legitimációjaként.** Ezzel szemben a nemnövekedés világosan szembehelyezkedik a ma érvényes gazdasági berendezkedéssel, egyértelműen tagadja annak központi tételét.”

„A nyugati típusú országok polgárai a termelés és a fogyasztás rabjai lettek, idejük döntő részét különböző gazdasági tevékenységekkel töltik. „A fizetésüket árucikké alakítják, amit megemésztve újra fizetést termelnek, miközben tehetetlenül ingáznak az üzemek és a szupermarketek között.””

„A munka- és vásárlásfüggőség széles körben elterjedt betegségek, melyek fő hajtómotorjai a reklámok, a hitelek és a „tervezett elavulás” gyakorlata, melyek a szakadatlan fogyasztás szükségletét újra és újra megerősítik. A növekedés azonban egyre kevésbé működőképes, a bolygó és a társadalom nem bírja erőforrással az exponenciálisan növekvő termelést.”

„A mai politikusok között egy olyan sincs, aki akár csak megközelítené elveiben azt a változást, amit Latouche szorgalmaz. Ahhoz, hogy a szükséges társadalmi változás megtörténjen, az emberek tömegeinek a fogyasztással szembeni ellenérzésüknek, egy emberközpontúbb, spirituálisan gazdagabb életbe vetett reményének el kell érnie azt a szintet, hogy maguk változtassanak, illetve követeljék ki országaik vezetőitől a változtatásokat. Egy ilyen mérvű, alulról induló társadalmi változás pedig nyugodtan

nevezhető forradalomnak, noha kifejezetten vértelen, erőszakmentes folyamatról van szó.”

„Az átmenethez **nyolc kulcsfontosságú lépés** szükséges: az értékrend megújítása, az alapvető fogalmak tartalmának újragondolása (mint például szegénység-gazdagság, fejlett-fejlődő fogalompárok), a termelési eszközök és a társadalmi erőforrások igazságosabb átstrukturálása, a természeti erőforrásokhoz való hozzáférés igazságos újraelosztása, relokalizáció, azaz a helyi döntéshozatal, önellátás és önrendelkezés újjáépítése, a termelés és fogyasztás, sőt a munkaidő csökkentése, az újrahasználát és újrahazsnosítás.”

„A nyolc pontból három különösen fontos. Az értékrend változása nélkül mindez lehetetlen, hiszen a belső, kulturális változások az összes többi előfeltételét jelentik. A versenyt együttműködésre, az egoizmust altruizmusra kell cserélnünk, a munka csökkentése mellett több szabadidőre van szükség, fogyasztás helyett a társadalmi kapcsolatokra kell helyezni a hangsúlyt.”

„A következő fontos tényező a csökkenés. **Nemcsak a termelés és a fogyasztás, de a munkaidő csökkenése is szükséges.** Olyan életet kell felépíteni, amelynek minél kisebb területe áll a gazdaság közvetlen befolyása alatt. A harmadik kiemelt lépés pedig a lokalizáció. Latouche politikai víziója a lokális ökológiai demokrácia, amelyben a döntési hatékonyság és szuverenitás viszonylagos ellentétének optimális egyensúlyát látja. Politikailag és pénzügyileg is bioregionális alapon szervezné a társadalmat. A WTO (World Trade Organization – Kereskedelmi Világszervezet) helyett WLO (World Localisation Organization – Lokalizációs Világszervezet), azaz a lokalizáció elveit követő nemzetközi szervezet szabályozná a globális gazdaság működését, amelyben a protekcionizmus nem üldözött, hanem kifejezetten kívánatos lesz.”

„**Latouche szerint a közösségnek joga van meghatározni saját értékrendjét,** akár olyan mértékben is, hogy ez a mainál jelentősebb korlátokat szab az egyénnek. Ha a közösség a magántulajdonhoz, tőkéhez való jogot korlátozni gondolja (például meghatározza, hogy mennyi az "elég", a "szükséges", nem hagyva meg ezzel az egyes személyeknek a saját vagyonukról és a vagyonszerzésről való korlátlan döntés lehetőségét), akkor ezt megteheti.”

„Elsőként **az ökológiai lábnyomunk radikális csökkentésére** a reklám, a csomagolás és a szállítás, a rövid életű termékek kiiktatásával évtizedekkel ezelőtti anyagfelhasználási szintre kell visszalépnünk.”

„Hasonlóan fontos a közúti szállítási költségek kellően magasra árazása, hogy a helyi termékek jussanak előnyhöz.”

„Kis léptékű, szelíd technológiákat alkalmazó mezőgazdaságra van szükség, a hatékonyságnövekedés pedig ne a munkások elbocsátásával, hanem a munkaidő csökkentésével járjon együtt.”

„Fogyasztás helyett a baráti és szociális kapcsolatok erősítését kell célul kitűznie a kormányoknak.”

„**Az energiefelhasználást** a „Factor 4” alapelveinek megfelelően **radikálisan csökkenteni kell.**”

„Meg kell adóztatni a reklámokat, különös tekintettel azokra, amelyeket gyerekműsorok idejében sugároznak, de felmerül ezek teljes betiltása is.”

„Latouche többféle intézkedéssel **visszaszorítaná a globális pénztőke befolyását.** (Ez ma rettenetes bűnnek számít! Nem csoda, hogy támadják. – RM) A

helyi pénzek bevezetésének, a spekuláció és a tőzsde adóztatásának világszerte egységesen kell megtörténnie.”

„**Az externáliák internalizálása** (a külső költségek belsővé tétele) minden iparágban fontos feladat, és általánosan be kell vezetni a „szennyező fizet” alapelvét.”

„**A munkanélküliséget csak akkor tudjuk felszámolni csökkenő fogyasztás mellett, ha az egy főre jutó munkaidő jelentősen csökken.**”

„**Mindezeket természetesen nem egy csapásra vezetné be a szerző, hiszen nem lehet egy ilyen hatalmas rendszert pillanatok alatt átállítani.** A termelés és a fogyasztás zsugorítása mellett a munkahelyek megőrzéséhez és újak teremtéséhez szükség lehet az egyre inkább felívelő megújuló energia-szektorra és a biogazdaságokra is. Latouche szerint mindkettő jóval több munkahelyet teremt, mint ma elterjedt alternatíváik. Paradox módon elképzelhető, hogy egy ilyen mérvű gazdaságátalakítás átmenetileg a GDP növekedésével járna.”

„**Mindennek a megtörténte ma Latouche szerint is szinte lehetetlen.** A fogyasztói társadalom elleni forradalom minden más forradalomnál nehezebben tör ki: **„a behódolás sosem volt még annyira önként vállalt, mint ma, hiszen a kereskedelmi reklám manipulációja összehasonlíthatatlanul ravaszabb és alattomosabb, mint bármelyik politikai propaganda.”**”

„A modernitás meghaladása, a világ újra-elvarázsolása, a technológiai hatékonyságba vetett hit elvetése, a művészethez és embertársainkhoz való visszafordulás az első lépése ennek a folyamatnak, addig nem működhet a felvázolt program. Mindezekből **az is következik Latouche számára, hogy a nemnövekedés nem egyeztethető össze a kapitalizmussal, egészen új gondolkodásmódra van szükség, nem pusztán a jelen rendszer reformjára.**”

„Noha politikai programról van szó, a nemnövekedés híveinek nem pártra van szüksége a jelen pillanatban. Egy politikai párt kompromisszumokra kényszerül, és felőrlnének az elvei, mielőtt belekezdhetne az érdemi munkába. A nemnövekedés híveinek a civil társadalom eszközeivel kell küzdeniük azért a gondolkodásmód-változásért, ami a későbbi lépések nélkülözhetetlen előfeltétele. Ez a gyakorlatban a közéleti vitába való élénk bekapcsolódást jelenti, az új gondolatok megismertetését és elfogadtatását, amelyek a társadalom mentalitásának megváltozásához szükségesek.”

„Az ökológiai mozgalom gyakori hiányossága, hogy noha a jelen rendszer kritikájában és világvégejóslatokban élen jár, a megoldások terén már kevésbé magabiztos.”

„A szerző több javaslata régóta szerepel a „zöld mozgalom” programjában, legtöbbször éppen a könyv elején élesen kritizált fenntartható fejlődés zászlója alatt. Ezzel együtt a nyolc pontban leírt lépések jól összegyűjtik egy, **a természettel és önmagával harmóniában élő társadalom** legtöbb fontos alapvetését, különös tekintettel arra a háromra, amelyet Latouche is kiemel: értékváltás, csökkenés, lokalizáció. Nagy kár, hogy nem fejti ki bővebben, hogyan vinné véghez ezeket az intézkedéseket, különösen az értékrend megváltoztatását. A közgondolkodás forradalma ugyanis amilyen egyértelműen szükséges, olyan bonyolult is egyszerre. **Ahogy a szerző is megjegyzi, az önként vállalt rabságból való szabaduláshoz előbb el kellene érni, hogy a rabok szabadulni akarjanak.** ... Noha a fogyasztói társadalommal való egyre növekvő általános elégedetlenség időnként szinte tapintható, mégis felmerül a gyanú: a nemnövekedés forradalma

még jóval messzebb van annál, hogy politikai törekvéseinket az elkövetkező évtizedben erre építhetnénk.”

Kulcsfontosságúnak tartom a szerzőnek a **WTO lecseréléséről szóló javaslatát**, hiszen **amíg a globális gazdaság ilyen erős alapintézményekkel rendelkezik, addig Latouche minden pénzügyi rendszerről szóló reformjavaslata sikertelenségre van ítélve**. Ha azonban a WTO megszűnne vagy egy „lokalista” szervezet venné át a helyét, sokat lehetne tenni egy olyan gazdasági környezet kialakításáért, ami nemcsak ökológiailag fenntarthatóvá, de sokkal működésképesebbé is tenné a helyi, kis léptékű törekvéseket.”

„A legnagyobb kérdéseket éppen maga a nemnövekedés veti fel. Hogyan alakítja át a gazdaságot egy decentralizált, megújuló energiára és egészséges helyi élelmiszerekre épülő struktúrává? Hogyan kezeli az évtizedek óta növekvő hiteleket, a jelenleg egyre inkább erősödő urbanizációt, és hogyan teremti meg azt a vidéki, gazdálkodókultúrát, ami ennek a világnak nélkülözhetetlen alapja lenne? Sajnos ezekre nem kapunk választ.”

„A személyesség erejében bízva Latouche egészen odáig megy, hogy a helyi társadalmak meghatározhatják mindenki számára a szükségletek szintjét, azt, hogy milyen kutatásokra van szükség, illetve régióként más és más pénznemet használna. Bár a fogyasztói társadalom individualista emberképe nyilvánvalóan túlzó és káros, kérdés, hogy egy ilyen szintű közösségiesedés szükséges-e és lehetséges-e a valóságban.”

Még két részlet más kritikákból

„Latouche professzor ideális filozófus és ideális mozgalmár. Az általa bevezetett és most megjelent könyvében (A nemnövekedés diszkrét bája) körül járt **'nemnövekedés' egy valódi forradalmi fogalom, amely képes lehet elérni a szökési sebességet, kiszabadulni az 'elégedett társadalmak', a 'néma társadalmak' hermetikus karanténjaiból, a mesterségesen fenntartott közöny mocsarából**, és terjedésnek indulni ... Jó hír, és jó könyv! Roppant izgalmas olvasnivaló, amely kellemes és érdekesítő beavatást jelent korunk globális kihívásainak rendszerébe, azaz abba, hogy mi a szitu nagyban, és mi mindent tehetünk mi, kis pontok ...”

„Latouche e műve két fejezetre osztható, egyrészt a problémahalmaz, a problémák komplexumának (eszméletlenül izgalmas!!) feltárása, másrészt az ezekre adható válaszok, válaszlépések rendszerének ismertetése ... Ami azt illeti, a könyv első "fele" milliószor izgalmasabb, mint a másik, de ez persze félreértés, helytelen megközelítés, hiszen a probléma egy, az erre adandó válaszok sora azonban konkrétan végtelen. A válaszok ismertetése, helyesebben felvázolása valójában egy megvalósíthatósági előtanulmány, amelynek fő funkciója az, hogy megvilágítsa a válaszok komplexitását, a végtelen variációk lehetőségét, és közben **hitelt érdemlően hártsa el a menetrendszerűen felmerülő, doktriner, neoliberális közgazdasági támadásokat, semlegesítési, bekaranténozási kísérleteket, mókás elhessegetéseket**, egyebeket. Amit ajánlunk, az az, hogy a mű e két részét ne egyenértékűekként olvasd, és ne is feltétlenül egyszerre, vagy közvetlenül egymás után. Az egyiket tekintsd egy dolgozatnak, a másikat pedig a dolgozat megvédésének, a részletekbe való praktikus belegondolás első mintáinak.”

„Ami a problémarendszer diagnózisát illeti, akár 50x is elolvasható, annyira komplex és izgalmas olvasmány. Latouche professzor nemcsak (gondolat)művész, filozófus -

de tudós is, s így az általa művészi, mesteri módon bemutatott problémák mellett **azt is bemutatja, hogy az emberiséget (és a vezető elméket) milyen régóta és milyen fokozódó mértékben foglalkoztatja a gondolat, hogy a növekedés rossz ... (rossz? ez nem kifejezés: katasztrófa).**"

„Miközben a 'növekedés', mint a kapitalizmus (+ a kommunizmus) által fő célként, fő mérceként beállított komplex mérési és minősítési érték tagadásának, elvetésének szükségességéről beszél, megvilágítja azt is, hogy az autók és a televízió elterjedése során létrejött a 'néma társadalom', az 'elégedett társadalom', amely nemcsak asszisztál a neoliberális működés és hatalmi rend működéséhez, de szemet is huny felette.”

<https://cspv.hu/11/03/nemnovekedes/>

„Noha néhány neves közgazdász azóta hangot adott a piac korlátlan szabadságával és a növekedéssel kapcsolatos kételyeinek, a gazdasági rendszer mégsem változott: **úgy tűnik, hogy a világ vezetői - nem véve tudomást az egyre nyilvánvalóbb gazdasági, környezeti, politikai és kulturális krízisről -, továbbra is csupán a GDP növelését tudják elképzelni a nyomasztó problémák egyetlen lehetséges gyógyírájaként.**"

„Szerencsére azonban az emberek egy része nem bíz mindent a politikusokra és más döntéshozókra, így az utóbbi évtizedben számos olyan civil kezdeményezés jött létre, amely fenntartható, igazságos és a gyakorlatban is megvalósítható megoldásokat keres a globalizálódó világ sokszoros válságára. A „nemnövekedés” is egyfajta mozgalomként terjedt el Franciaországban a második évezred elején, követői radikális és kritikus szemlélettel viszonyulnak a Föld erőforrásainak véges voltát figyelmen kívül hagyó, korlátlan növekedésen alapuló, termelés-központú, elidegenedett fogyasztói társadalmunkhoz.”

„... a „nemnövekedés” valójában egy provokatív elnevezése mindannak a filozófiai elgondolásnak és a gyakorlatban is megvalósítható kísérletnek, amelynek segítségével rátalálhatunk egy olyan új szempontokon alapuló társadalmi berendezkedésre, amely a föld természeti erőforrásaival képes bölcsen gazdálkodni, élhető feltételeket teremtve mind kortársaink, mind a jövő nemzedékek számára. A „nemnövekedés” tehát nem maga a cél, hanem egyfajta eszköz, átmenet egy új társadalmi berendezkedés felé.”

<http://lmv.hu/node/6663>

Egy videó Latouche budapesti, a Gödör Klubban tartott előadásáról

<https://www.youtube.com/watch?v=36QM3GAFr6s>

Nem furcsa az, hogy a magyar egyetemek nem hívták meg a neves előadót, nem tartották lényegesnek azt, hogy diákjaik megismerhessék a korszerű tanokat?

Ki is Serge Latouche?

„Serge Latouche (Vannes, 1940. január 12.) francia professzor emeritus az Université Paris-Sud egyetemen, és a fogyasztói társadalom kritikusa. A nemnövekedés paradigmájának megalkotója. A nemnövekedés paradigmájáról Serge Latouche Budapesten először 2009-ben tartott előadást, egy a budapesti Francia Intézetben megrendezett előadássorozat keretében.”

https://hu.wikipedia.org/wiki/Serge_Latouche

„Serge Latouche közgazdász és filozófus, növekedéstagadó, a Paris-sud Egyetem nyugalmazott professzora, az észak-déli gazdasági és kulturális kapcsolatok szakértője, a Nemnövekedés (Décroissance) mozgalom egyik alapító tagja. A nemnövekedés diszkrét bája című kötetének frissen megjelent magyar fordítása alkalmából járt Magyarországon. A könyv 2006-ban jelent meg Franciaországban. A nemnövekedés egyfajta mozgalomként terjedt el Franciaországban a második évezred elején, követői radikális és kritikus szemlélettel viszonyulnak a Föld erőforrásainak véges voltát figyelmen kívül hagyó, korlátlan növekedésen alapuló, termelés-központú, elidegenedett fogyasztói társadalmunkhoz.”

<http://www.origo.hu/gazdasag/hirek/20110325-interju-serge-latouche-francia-kozgazdasszal-a-nemnovekedes-konpciojanak-kidolgozajaval.html>

Magát, mint növekedéstagadót nevezi meg a könyvében.

Latouche zsenialitása

abban is megjelenik, hogy **filozófiáját, ideológiáját össze bírta foglalni 123 oldalban!** Másnak is meg kellene próbálni így összerendezni a gondolatait. Ez a méret arra is utal, hogy ilyen terjedelemben lehetetlenség a Világ valamennyi baját megoldani, de talán elkezdni igen!

Nézzünk néhány idézetet a könyvből!

A fölsímt gondok, itt-ott kilábalási lehetőségekkel

„Valójában a keynesiánus-fordista modell 1974-től számított krízisének továbbgyűrűzéséről van szó, melyek hatásai harminc éves lappangási idő után most törnek a felszínre. A válság késleltetett kirobbanása többek között az Amerikai Szövetségi Bank ördögi ügyességű elnökének, Alan Greenspannek köszönhető, ugyanis idestova harminc éve már, hogy a növekedés költségei meghaladják a termelt bevételeket.”

2002: „... megszületett a nemnövekedés mozgalomának alapító dokumentuma ...”

„... a politikai program ... javasolt pontjai közé be kell illeszteni ... **a pénz feletti rendelkezés visszaszerzését** ...” Na erre kíváncsi leszek! Ebbe már többeknek beletört a bicskája! Van, aki még bele is halt.

„A pénz feladata az emberek szolgálata volna, ám ennek épp a fordítottját tapasztaljuk: az emberek vannak kiszolgáltatva a pénznek. **Kezelését nem szabad tovább a bankok fennhatósága alatt hagyni**, ... a pénzügyi szektor túlburjánzására pedig azonnali gyógyírt kell találni. **Ehhez azonban a banki és pénzügyi tevékenységet keretek közé kell szorítani**, ... **részekre kell bontani a globális pénzügyi piacot** ...” Ezek nagyon bátor mondatok, melyek a bajaink valódi magját, gyökerét jelentik. Ha csak ennyit írt volna le, már akkor is lett volna könyvének értelme.

„... **megálljt kell parancsolni** a hitelek részvényeseinek, akárcsak a korlátozás nélküli tőkeáttételnek. Ajánlott volna megszüntetni a határidős piacokat ...” Ez mind az, amit a bankok az ún. liberalizálással elértek! A trükközés, a rablás, a manipuláció, **a spekuláció (a kamatos kamat, az árfolyam spekuláció, a deviza spekuláció, a szinte mindenkit érintő eladásítás, mint banki fegyverek használata zsarolásra)** birodalmát akarja felszámolni? Fogják hagyni?

„Rendkívül romboló hatása van a társadalmi értékekre annak a ténynek, hogy egy spekuláns 100 dollár tőkéből 1000 dollárra tehet szert egy befektetési bankon keresztül, ami a derivatív piacon 375.000 dolláros pozícióra jogosítja fel.”

„A lakossági pénzáramot – amennyire csak lehet – előállításának helyszínén kell tartani, **a gazdasági döntéseket pedig lehetőleg lokális szinten kell meghozni.**” Nesze neked globalizáció!

„A történelem viharait átvészelve két intézmény bukkan fel újra meg újra, a társadalomban, ezzel kivételes ellenálló-képességről tanúbizonyságot téve: ... az önellátó családi gazdaság, a másik ... a kézműves műhely.” A globalizáció ideológiája szinte mindkettőt kivégezte már.

„Nem arról van szó ugyanis, hogy egy rossz gazdaságot kellene helyettesíteni egy jó gazdasággal, esetleg egy rossz növekedést vagy fejlődést egy jóval, de nem is azt, hogy a jelenlegit zöldre kell festeni, szociálissá vagy igazságossá varázsolni több-kevesebb állami irányítással vagy egy kicsit több szolidaritást belekeverve. ... növekedés és a gazdagság tagadóivá kell válnunk.”

1868-ban írta John Stuart Mill: „... az utánunk következő nemzedékekre tekintettel őszintén kívánom, hogy elégedjünk meg azzal, amink van, **mielőtt még a körülmények kényszerítenének bennünket önmegtartóztatásra.**” A közel 150 éves intelmet elengedjük a fülünk mellett! Nem lehet mondani azt, hogy nem tudtuk idejében!

„Talán itt volna az ideje, hogy diétára fogjuk magunkat.”

„Hová tartunk? Egyenesen a falnak. Mintha egy elszabadult versenyautóban száguldanánk, ami hamarosan rípiyára törik. Se rükverc, se fék.”

„A gazdasági növekedéssel szembeni igazi diskurzus nem létezik, **a legtöbb úgynevezett környezetvédő megreked a fenntartható fejlődésről folytatott körmönfont és nyakatekert vitáknál.**”

A „techno-ökonomista óriásgépezet” ... mértéktelenségével elkerülhetetlenül zsákutcába vezet bennünket.”

„A végtelen növekedés összeegyeztethetetlen a véges világgal, és mindaz, amit termelünk és fogyasztunk, nem lépheti át a bioszféra eltartóképességének határait – ezek olyan evidenciák, melyeket nem nehéz belátni.”

„A felelősök megnevezése pedig egyenesen istenkáromlásnak számít.”

A nemnövekedés egy hívószó. „E hívószó mindenekelőtt a korlátlan növekedés elvének meghaladására utal, **azon ideológia elvetésére, melynek egyetlen célja a tőke birtokosainak profitnövelése ...**”

„... az ember is rendszeridegenné, feleslegessé válik ...”

„... ma már a gazdasági növekedés pusztaság lassulása is óriási zűrzavart okozna ...”

„... végzetes egy növekedésre alapozott társadalom esetében, ha megfosztják a növekedéstől.”

„A nemnövekedést ... sokszor próbálják egy kalap alá venni a fenntartható fejlődéssel, holott az elnevezés ... **a fenntartható fejlődés mítosza által okozott félreértést hivatott tisztázni, leleplezni a mögötte álló szemfényvesztést.**”

„Számos példát lehetne hozni arra, hogy milyen félrevezetően használják a fogalmat ...”

„A hetvenes évek végén ... **az amerikai ipari lobby és Henry Kissinger közbenjárására** a „fenntartható fejlődés” győzelmet aratott 1972-ben Stockholmban elfogadott, jóval óvatosabb „ökofejlődés” kifejezés felett.” Ez a fogalom tehát az ipari lobbis és a politika fogalma, mely így eleve az ő érdekeiket szolgálja! Ezt tudva kell használni, kételkedve fogadni ezt a fogalmat!

„A varázsigerővel ismételt, valamennyi politikai programban felbukkanó „fenntartható fejlődés” fogalom tulajdonképpen semmi másra sem jó, mint arra, hogy – Hervé Kempf megfogalmazása szerint – elenyésző irányváltással fenntartható legyen A PROFIT ...”

Ez rendkívül pontos és fontos megállapítás, hiszen itthon is minden erre a hamis kaptafára megy!

Figyelni kell, hogy akik a fenntartható fejlődésről beszélnek, azok a fenntartható növekedésre gondolnak. Tudjuk, hogy a fejlődés és a növekedés fogalmak NEM egymás szinonimái! Már maga a fenntartható fejlődés is fából vaskarika, nem is beszélve a fenntartható növekedésről!

Itthon a legelső feladatink közé kellene tartozni e fals fogalom kritikájának és lecserélésének, melyre való törekvésnek ma még a nyoma sem látszik. Legalább magunkat ne csapjuk be.

„Ez a fogalmi zűrzavar nem a véletlen műve: mindez a domináns gondolkodásmód gondosan előállított terméke.” Mint másutt is!

„Ám ahhoz, hogy az általunk megálmodott új világ ne hasonlítson ahhoz, melyben most élünk, itt volna az ideje, hogy **felszabaduljunk a szellemi gyarmatosítás alól.**” Itt is ez van? Hogyan nem tudnak erről a tudósaink? Miért maradnak meg az ipari lobbis és a politika által földobott fogalmaknál?

„A kereskedők és a reklámszakemberek tevékenysége abból áll, hogy **szükségletet kreálnak egy túltermeléstől fuldokló világban. A rendszer csak úgy működhet, ha a fogyasztás egyre nagyobb fordulatszámmal pörög ...”**

„Amint a növekedés lelassul vagy megáll, elkezdődik a válság, kitör a pánik.”

„Ám ez az értékteremtő kör egyszer csak ördögi körré változik. **Az emberekből fogyasztó gépek lesznek**, akik „a fizetésüket árucikkekkel alakítják, amit megemésztve újra fizetést termelnek, **miközben tehetetlenül ingáznak az üzemek és szupermarketek között.**”

„Három hozzávaló szükséges ahhoz, hogy a fogyasztói társadalom tovább róhassa ördögi köreit: a fogyasztási kedvet generáló **reklám**, az eszközöket megteremtő **hitel** és a gyors, **beépített elavulás**, mely újrateheríti a szükségletet.”

„A reklám vágyakozást kelt bennünk olyasmira, aminek még nincs, és elértékteleníti mindazt, ami már van.”

„Állandó elégedetlenséget teremt és folyamatos feszültséget okoz a frusztrált vágyakozás fenntartásával.”

„... a reklám a világ második legnagyobb költségvetésével büszkélkedhet, rögtön a fegyverkezés után.”

„... a világot csakis a profit ... mozgatja.”

A „business school” = „közgazdász-harcászati iskola”. **Ezen szakemberek „fő stratégiája a maximális költségkihelyezés, amivel a terheket a munkavállalókra, az alvállalkozókra, a fejlődő országokra, az**

ügyfelekre, az államra, a közszolgáltatásokra, a következő generációkra, de mindenek előtt ... a természetre helyez ki." Vegyük észre: a költségkihelyezés egy mellébeszélő forma. Ez a költségek másokra való áthárítását jelenti! Soha és véletlenül sem arra, akinél a profit keletkezik!

Ezt az egyetlen mondatot a hazai viszonyokra kellene mielőbb értelmezni, megtalálva az összes költség-áthárítást!

„A már szinte testrészünk tartozékává vált berendezések, legyen az egy lámpa, vagy egy szemüveg, időről-időre tönkremennek valamilyen alkatrész programozott meghibásodása következtében. Ember legyen a talpán, aki pótalkatrészt vagy szerelőt talál hozzájuk! Ha valaki mégis sikerrel járna, a csere többbe kerül, mint az új modell megvásárlása (amit Dél-Kelet Ázsia valamelyik **nyomorúságos gyárában készítenek éhbérért**). Így aztán a szemétlerakókban hegyekben állnak a használt, immár veszélyes hulladékká minősített számítógépek és televíziók, hűtőszekrények és mosogatógépek, DVD-olvasók, mobiltelefonok. **A harmadik világ hulladéktelepeire évente 150 millió számítógép kerül** (Nigéria felé HAVONTA 500 hajó száll vízre ilyen rakománnyal) **mindenféle egészségügyi előírás figyelembevétele nélkül**, holott az ilyen hulladék mérgező nehézfémeket (higanyt, nikkelt, kadmiumot, arzént és ólmot) tartalmaz.” **Az ezt a világot fenntartó kormányok azok, amelyek ez előbbieket ellenére erkölcsi alapot éreznek ahhoz, hogy bennünket ezer okból kioktassanak! Ez vicc!**

„A növekedés ma csak akkor nyereséges üzlet, ha a vele járó terheket a természetre, az elkövetkező generációkra hárítják, ha az árát az egészségünkkel és rossz munkakörülményekkel a fogyasztók, illetve még inkább a Dél országai fizetik meg.” Bárki, csak az ne, akinél lecsapódik a profit!

„Függővé váltunk: rászoktunk a növekedésre.”

„... sosem volt még olyan magányos és kiszolgáltatott az ember, mint ma ...”

A franciák „2005-ben 41 millió doboz antidepresszánt vásároltak.”

Ez összefüggésben van Belpomme professzor diagnózisával: „A növekedés az emberiség rákja.”

„Tényleg elhiszi valaki, hogy lehetséges a végtelen növekedés egy véges bolygón?”

„... a természet fölött uralkodó ember mértéktelen gőgje maga alá gyűrte a természetbe illeszkedő és erőforrásaival észszerűen gazdálkodó ember antik bölcsességét.”

Borzalmas számok jönnek! Mit is jelent egy kis érték nagyobb távon?

„A GDP évi 3,5%-os növekedésével ... egy évszázad alatt 31-szere, és két évszázad alatt majdnem ezerszeres növekedést produkálhatunk.”

„Kína jelenlegi 10%-os növekedési rátájával egy évszázad alatt 13.780-szoros növekedés érhető el.”

„Ha a növekedés automatikusan jólétet vonna maga után, már jó ideje valóságos paradicsomban kellene élnünk.” De hol is van ez a paradicsom?

„Gazdaságunk túlnövekedése a véges bioszféra korlátjába ütközik. A Föld regeneráló-képessége már nem tud lépést tartani a rá mért feladattal: az ember gyorsabban változtatja hulladékká az

erőforrásokat, mint ahogy a természet képes volna a hulladékból újra erőforrásokat előállítani.”

„Ha a világon mindenki úgy élne, mint a franciák, az életben maradáshoz három bolygóra lenne szükség, ha pedig mindannyian az amerikai mintát követnék, hat sem lenne elég.” Mint megfigyelhetjük, nagyon vigyáznak is arra, hogy mások számára az a pazarlás elérhetetlen legyen!

Kissinger írta 1974-ben: „Ahhoz, hogy a világon fenntartható legyen az amerikai hegemonia és hogy továbbra is biztosítani tudjuk az amerikaiak számára a hozzáférést a stratégiai ásványkincsekhez, vissza kell szorítanunk, illetve jelentősen le kell csökkenteni a harmadik világ tizenhárom országának ... lakosainak számát ...”

Magyarul: amerikai érdekből nem születhetnek meg más országok gyerekei! Mi a jó szó erre az aljasságra?

„E cél megvalósítása érdekében – politikai nyomásgyakorlással, melynek persze véletlenül sem szabad „gazdasági imperialista vagy rasszista” színezete kapnia – a harmadik világ vezetőinek születésszabályozó módszereket kell elfogadniuk ... Ha mindez mégsem bizonyulna elégendően hatékonynak, direktebb intézkedések nevezetése szükséges.” Népirtást, demokratikusan? Mindent a növekedésért! Pontosabban bármit a profitért!

Dr. M. King szerint: „... hagyjuk meghalni a legszegényebbeket ...”

W. Vogt szerint: „Egy lendületes, nagy hatótávolságú biológiai háború hatásos eszköz lehetne ...”

„Egy liter benzin előállításához 23 tonna szerves anyagra van szükség, aminek kialakulásához egymillió év szükséges.” Milyen lazán tudunk egy tank benzint venni és azt mire pacsáljuk el!

„Minden modernkori uralmi forma és kormányzati rendszer kivétel nélkül produktivista (valószínűen itt növekedéspárti-RM) volt, függetlenül attól, hogy éppen republikánusnak, diktatórikusnak, totalitáriusnak, bal- vagy jobboldalinak, liberálisnak, szocialistának, populárisnak, szociálliberálisnak, szociáldemokratának, centristának, radikálisnak, kommunistának nevezte magát – a rendszer alapkövét valamennyi számára a gazdasági növekedés jelentette.” Azaz mind egy szűk kör profitját szolgálta!

„Ezek között a keretek között hiába választunk tehát új kormányt, vagy szavazunk bizalmat egy másik pártnak, valódi változás ettől még nem fog végbemenni.” Vegyük észre: csak olyan pártok lehetnek a porondon, amelyek garantálják a profitot egy szűk rétegnek, a pénzolibarchiának! Mászt ezek színpadra sem engednek! Mi már csak a kiválasztottak közül választhatunk! Jól ki van ez találva. Tök mindegy, hogy mi kit választunk, a pénzvilág urai egyikkel sem buknak. A furcsa csak az, hogy nem vesszük észre.

„... azt kell tisztázni, hogy a vágyott jól-lét tényleg azon múlik-e, hogy 10 pár, sokszor rossz minőségű cipő sorakozik a szekrényben egy-két jó minőségű helyett.”

„Boockchin: „Nem hiszem, hogy a boldog élet feltételeit fényűző berendezések, tíz medence és ötven televízió jelentik.”

„Itt volna az ideje, hogy felülbíráljuk a szükségleteink „határtalanságát” ...”

„A nemnövekedés receptje: többet és jobbat kevesebből.”

„Még, hogy végtelen szükségletek? Talán inkább végtelen szükségletteremtés.”

„Ahhoz, hogy visszatérjünk a „korrekt” (egy bolygónyi) ökológiai lábnyomhoz, a természeti erőforrások kihasználását 75%-kal kell csökkenteni, ami 50%-nál kisebb mértékű fogyasztáscsökkentéssel valósítható meg, miközben mindez összességében felbecsülhetetlen mértékben javítja az életminőséget.” Valószínűen a francia viszonyokra lehetnek igazak a számok. az életminőség javulását kirészletezhette volna, mert nekem így kijelentve kissé hihetetlen.

„Amíg az éhínséggel küzdő Etiópia és Szomália a mi háziállataink számára kényszerül takarmányt exportálni, amíg jószágainkat a felégetett amazóniai őserdőből származó szójapogácsával hizlaljuk, addig csírájában folytjuk el a Dél valamennyi autonómiára tett kísérletét.” Törődik is ezzel valaki? Érdekel ez valakit?

„Amit folyton úgy emlegetünk, hogy segítség, valójában nem más, mint a nyomort újratermelő struktúra megerősítésére fordított befektetés.”

A növekedés az emberek és az országok közötti különbségeket is növeli. Egyre kevesebben lesznek egyre gazdagabbak, a társadalom zöme pedig ugyanilyen mértékben süllyed, szegényedik.

„Amíg Északon a nemnövekedéshez hasonló politikai program mellett szót emelők az életükkel játszanak, addig Délen elég, ha valaki rágondol az efféle célkitűzésekre, és máris Patrice Lumumba, Thomas Sankara vagy Salvador Allende sorsára juthat.” Súlyosak az érdekek, a tét nagy, az ember értéke pedig szinte semmi.

„... a megosztott, strukturálatlan, kultúrától elszakított tömegek (már) nem alkotnak forradalmi osztályt”, akik a forradalmat kiválthatnák. Volt tehát értelme atomizálni az embereket, kiszakítva a mindenféle közösségeikből.

„A globális, explicit döntéseket nem hozó „kozmodrácia” megfosztja a politikát a lényegétől, és a pénzügyi piacok diktatúráján keresztül árvényesíti akaratát. Akár tetszik, akár nem, a kormányok jelenleg csupán a tőke „funkcionárisai”.

A 8R - a nemnövekedési ideológia nyolc (francia) kulcsfogalma

réévaluer=értékcseré

„Olyan társadalmakban élünk, amelyek alapját állítólag a jó öreg „polgári értékek” jelentik: becsületesség, az Állam szolgálata, a tudás átadása, a jól végzett munka tisztelete. Ugyanakkor „ezek az értékek köztudottan nevetségessé váltak, ... ma már semmi más sem számít, mint hogy ki mennyi pénzt tud bezsebelni, mindegy, hogy milyen eszközökkel, ...” „Egészen nyilvánvaló, hogy mely értékeknek kellene előtérbe kerülni a jelenleg uralkodó értékek (vagy még inkább a jelenleg uralkodó értékhiány) helyett. Alturizmus, együttműködés, a szabadidő öröme, a játék éthosza, az autonómia, a jól végzett munka öröme, őszinteség, igazságosság, felelősségérzet, a demokrácia tisztelete, a kiválóság elismerése, a szolidaritás. Belpomme 2007-ben: „Mit látunk a világban? Hazugságot, kétmércés igazságot, a hatalom, a pénz önmagáért-valóságát, a szegények kirekesztését,

rágalmazást, kapzsiságot, és korrupciót, a demokrácia megcsúfolását, az értékek megcsúfolását, ugyanakkor az önmagukért való eszközök szentté avatását, a kultúra megtagadását, háborúkat, kínszűzést, a jog áthágását.”

reconceptualiser=konceptióváltás

„... a gazdaság a természetes bőséget szűkössé alakítja a mesterséges hiány és a szükséglet létrehozásával, miközben kisajátítja és árucikké alakítja a természetet.”

„A piac étvágya kielégíthetetlen. Mindenbe beleeszi magát, ami eredetileg ingyen volt. Kakukként kitúr minden mást, mindent beáraz és áruba bocsát.

Definíció és dimenziócsere.

restructurer=átstrukturálás

„... a termelési eszközöknek és a társadalmi kapcsolatoknak az értékváltáshoz kell igazodniuk.

redistribuer=újraelosztás

„... a javakhoz, a természeti örökséghez való hozzáférés újraelosztása.”

„Óriási ökológiai adósságot halmoztunk fel a Dél terhére, az igazságos tehát az volna, ha a saját ragadozó életmódunk megváltoztatásával elkezdénénk visszateríteni ezt az adósságot.”

relocaliser=visszatérés a lokálishoz

„A helyi ... vállalatoknak kell előállítani a népesség alapvető szükségleteit kielégítő termékeket ...”

„... az árucikkek és a tőke mozgását a minimális szintre kell visszaszorítani.”

Látható, hogy ez az elv szöges ellentétben van az EU alapvető négy elvével. Ez mutatja azt is, hogy az EU miféle érdekek kiszolgálója!

„... lokális energetikai autonómia ..”

„... lokális önfenntartás ...”

„... lokális monetáris politika ...”

Bailly szerint: „... az élelmiszerek mindössze 10%-a származik helyi termelésből és feldolgozásból.”

„A Limousinban termelt golden almának fel kell vennie a versenyt a szállítás díjával együtt is fele olyan drága kínai golden almával.”

„A termelés delokalizációja a részvényesek, a beszerzés globalizációja a nagykereskedelmi láncok érdekeit szolgálja ...”

„A dán garnélarákot először Marokkóba szállítják, ahonnan a feldolgozás után visszakerülnek Dániába, hogy innen induljanak tovább ... a különböző kereskedelmi egységekbe.” A skót langusza ugyanígy utazik oda és vissza Thaiföldre.

réduire=csökkentés

„... megálljt kell parancsolni a túlfogyasztásnak, és változtatni kell elképesztően pazarló szokásainkon.”

„A piacra dobott termékek 80%-a egyetlen használat után a szemétkosárba köt ki.”

réutiliser=újrafelhasználás

nyilvánvaló

recycler=újrahasznosítás
nyilvánvaló

a 9., a résister=ellenállás! Ellenállás „a neoliberális gazdaság dominanciájának.”

a 10. „R” betűs francia szó a regionalizáció=„kevesebb szállítás, átlátható termelési lánc, fenntartható termelésre és fogyasztásra ösztönzés, a tőkeáramlástól és a multinacionális cégektől való függőség csökkentése, a biztonság növelése minden értelemben.”

A szerző megjegyzi azt is, hogy további „R”-ek is elképzelhetők, melyek nagy részét azonban már valamilyen formában tartalmazzák az előbb felsoroltak.

A nemnövekedés politikai programja

címet viseli a könyv záró része.

Valószínűen ránk ül a tehetetlenség érzése. Mi mit tehetünk? Nem jelent ez tanácstalanságot, hiszen a könyv fölkinál különféle lehetőségeket. Nyilván nem egy állampolgár fogja egyedül megváltoztatni az adórendeleteket. Van azonban példa arra, hogy egy közösség meg tudta akadályozni egy dél-amerikai országban az ivóvíz privatizációját. A nemnövekedési elv csak így ültethető át, valósítható meg.

Foglalkozik azzal, hogy kezdeményezése nem veszélytelen.

„Nem vitás, hogy az efféle programmal előálló. megválasztása után pedig a megfelelő intézkedéseket végrehajtó politikus **már a hatalomra kerülés hetében gyilkosság áldozatává válna.** Egészen egyedülálló éleslátással világított erre rá Salvador Allende 1972-ben az ENSZ-ben elhangzott beszédében. Néhány hónappal később annak rendje és módja szerint meg is gyilkolták.”

„Hazám tragédiája egy néma Vietnámmal hasonlítható. Nincsenek megszálló csapatok, Chile egén nem cirkálnak repülőgépek. Ugyanakkor gazdasági blokádnál állunk, a nemzetközi pénzügyi intézetek megtagadják tőlünk a hitelt. Szemtanúi vagyunk annak, hogy **valóságos frontális konfliktus alakult ki a nemzetek feletti nagyvállalatok és az államok között. Az államok alapvető politikai, gazdasági és katonai döntéseibe beavatkoznak olyan nemzetközi intézmények, amelyek tevékenységét nem ellenőrzi egyetlen parlament, egyetlen kollektív érdekeket képviselő intézmény sem.** Egyszóval tehát aláássák a világ politikai struktúrájának az egészét, a multinacionális vállalatok károsítják a fejlődő országokat. Elnyomásuk és felelőtlen tevékenységük árt azoknak a fejlett országoknak is, ahová beteszik a lábukat.” Pedig 1972-ben még szó sem volt globalizációról ...”

Így intézkedik, bánik el azokkal szemben a pénzügyi oligarchia, akik az érdekeiket megsértik. Ez a pénzügyi oligarchia chilei-receptje! Már a 70-es években is nyilvánvaló volt a szokásos, a hagyományos fegyverek nélkül, a pénzfegyverrel vívott „vértelen” háború, mely csak a végső stádiumban csapott át a hagyományos érdekérvényesítésbe. Allende a könyvben két helyen is előjön.

„**A világot irányító plutokrata** (=a vagyona, a pénze miatt politikai hatalommal rendelkező egyén, embercsoport – RM) **oligarchia nagyon is**

kézzele fogható hatalmába ütközünk, amely leginkább a lobbitevékenységen keresztül érhető tetten.”

„A hatóságok, az adminisztrációs testületek, a kutatóközpontok kivétel nélkül többé-kevésbé ennek a globális hatalomnak az utasításait követi.”

„Gyökeres változtatás nélkül a reális és észszerű intézkedések elfogadására nagyon kicsi az esély, végrehajtásuk pedig még kevésbé elképzelhető.”

„Nem a javaslatoknak vagy a megoldásoknak vagyunk híján, hanem a megvalósítás feltételeinek.”

A szerző felveti és tárgyalja az alapvető kérdéseket is

Összeegyeztethető-e a nemnövekedés a kapitalizmussal?

Jobb- vagy baloldali-e a nemnövekedés?

Szükség van-e nemnövekedés-pártra?

Humanista-e a nemnövekedés?

Ezek olvasmányok főleg azoknak szólnak, akik a skatulyázás hívei, akik még a mai fogalmak foglyai.

Mit tehetünk?

Először is: minél többen olvassák el a kis könyvet, hiszen nagyon rövid és olvasmányos. Ára csak 2500 Ft, mely kb. 7 l benzin ára. A könyvvétel jobb üzlet a benzinvételnél. Nagyon fontos az, hogy az elvekkel minél többen tisztába jöjjenek és azonosuljanak velük.

Kicsit túl sok fogalmat vet be (ökofasizmus?), melyekkel vigyázni kell, mert nem biztos, hogy abban az értelemben használja azokat, ahogyan esetleg mi értjük.

Vegyük észre, hogy a Nemnövekedés csak azt jelenti, amit a józan paraszti ésszel MÉRTÉKLETESSÉGNEK, BÖLCSESSÉGNEK hívunk. Igyekeznek elfelejteni velünk, mert a pazarlás termeli a nagyobb profitot. Úgy szervezik meg a világot, úgy teszek minket kényszerpályára, hogy akár akarjuk, akár nem, ész nélkül pazarolunk. Vissza kellene találnunk a régi önmagunkhoz.

Mit szeretne elérni Latouche úr?

<http://fr.novopress.info/170567/identite-decroissance-guillaume-carbonel/>

Mint Ő is mutatja: gondolkozzunk - mi is! Lenne miről!

Lábaljunk ki, másszunk ki abból a gödörből, abból a gondolati gyarmatosításból, amelybe a növekedés társadalma szorított bennünket.

Ezen dolgozatom szerves folytatása a korábbi dolgozataimnak:

http://www.mernokkapu.hu/hirek/554/14/A_firenzei_modell

<http://www.mernokkapu.hu/fileok/2/TTIP.pdf>

[http://www.mernokkapu.hu/fileok/2/fenntarthatosag_\(1\).pdf](http://www.mernokkapu.hu/fileok/2/fenntarthatosag_(1).pdf)

http://www.mernokkapu.hu/hirek/498/14/Fenntarthatosag_fejlodes_novekedes

Amit én hiányolok a könyvben

A Világot fenyegető egyetlen veszélyt, sőt mint legnagyobb veszélyt, a növekedést állítja elének a Latouche-könyv. A Világ katasztrófáját – a növekedés miatt - 2050-re vizionálja. Kérdés: békében eljutunk-e addig?

Én nagy veszélyt látok a fegyverkezésben. Ez a pénzhatalom legfőbb támasza, így a tengernyi pénzt költ rá.

Nem is annyira a hagyományos fegyverek mennyiségének növelésében látom a bajt, hanem az újabb fegyverekben. Már a múlt században, amikor én katona voltam, tanították nekünk az ABC-fegyverek létét. ABC, tehát az atom, a biológiai és a kémiai fegyverek halmaza volt. Már akkor ezekből egyenként, külön-külön is, egyenként is, több volt annál, amely az emberiség teljes kipusztításához elég lett volna. De hol van már a mai biológia az akkori biológiától, a mai vegyi fegyver az akkoritól!

De jönnek az újabb és még újabb fegyverek! Úgy tűnik, hogy minden, sőt bármi fegyverre tehető! Ez mind a növekedésre épül! A növekedés teremtette pénzösség nélkül mindez elképzelhetetlen lenne.

Azóta megtapasztalhattuk, hogy a bankok legalább egyenértékűek a tankokkal, tehát itt van a pénz is, mint fegyver. Ez a pénz sokadik funkciója. Puskaelőadás előtt vetik be a hatalom urai. Az emberi tudatot mindennél fontosabbnak tartva félelemmel olvasok a tudatmódosításra, a lelki hadviselésre fordított hatalmas pénzekről, az emberi tudat manipulálásáról. Lelki ráhatással az emberből gépet faragnak, aki önmagából kivetkőztetve fog ölni. De látszik a fordított igyekezet is: számítógéppel, mesterséges intelligenciával teszik majdnem emberré a gépet, azaz a robotot, mely talán még alkalmasabb az ölésre. Hol van már a kard a kard ellen virtus. Sikerült személytelenné tenni az ellenfelet, ha még maradt volna egy csöpp lelkiismeret valakiben. Ma elég ehhez – távol az ellenségtől - gombokat nyomogatni. Az ölés és a számítógépes játék között már semmi különbség. Legfeljebb annyi, hogy a játékokban az áldozatnak több élete van, míg a valóságban csak egy. Hatalmas erők dolgoznak azon is, hogy az időjárást manipulálva előálljon egy új fegyver, mellyel előbb-utóbb aszályt, árvizet, felmelegedést, lehűlést lehet előidézni, ahogy a tisztelt megrendelő óhajtja. Földrészek tehető emberi életre alkalmatlanná. De beszélnek a földrengések, a cunamik katonai felhasználásáról is, melyekkel évtizedek és nemzedékek munkáját lehet pillanatok alatt lenullázni.

Tudjuk a színpadra vitt puskáról, hogy előbb-utóbb mindig elsül. Ha ezek az eszközök valakik rendelkezésre állnak, akkor azt, ha a hatalmi érdekeik megkívánják, be is fogják vetni!

A furcsa csak az, hogy a professzor úrnak a hatalom állandó fegyverkezése - mint a hatalom legfőbb jellemzője - egyetlen mondatot sem ért meg. Remélem: a nagy hallgatás nem a figyelem eltérítését szolgálja!

Szeged, 2016. június 26.